



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De ijs, quæ ad Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum
pertinent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

Ne verò illas, quasi præsens, capiat, cum manè aliquando antestitam diuinorum officiorum horam, quò opportunius pœnitentibus satisfaciatur, eorum confessiones audit; & quo deinceps tempore illa celebrantur, ipse interea Missæ Sacrificium facit, aut priuatim horarium Canonicale officium præstat; etiam si id in fraudem non faciat.

33 Qui peregrinationis causa absunt, ne iure quidem, facultateuè statutorum Ecclesiæ, cui personalis residentie operam, ministeriumque debent, distributionum participes sint. Imò etiam si trium mensium spacio diutius absunt, non propterea excusantur, quo minus fructuum præbende amissione mulctentur, alijsuè pœnis eiusdem Concilij, de diuturniore absentia sancitis.

34 Qui studiorum causa quacumque facultate absunt, nè distributiones quotidianas eo ipso absentie tempore; nec verò illam præbende suæ partem tertiam, in eius generis distributiones, Tridentini decreti auctoritate, iam conuersam capiant.

Itidem de quotidianis distributionibus, eaque tertia parte cautum sit, etiam si à Sede Apostolica facultas absentie, ob studia data sit.

De ijs, quæ ad Capitula Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum pertinent.

S V M M A R I V M.

Capitula, diuinorum officiorum tempore, à Canonicis non habenda.

De ministris Eccl. nu. . . .

- 1 Capitulum in singulas hebdomadas habendum. & quid in eo tractandum.
- 2 Eius initium ab oratione de Spiritu sancto faciendum.
- 3 Ei quando Episcopus intersit; & quod in eodem illius officium.
- 4 Capitulo exempto, quando illud conuocare Episcopo liceat.
- 5 Canonici conueniant: & quando discedant.
- 6 Quomodo in eo sedeant: & loquantur.
- 7 Iocosa, & scurrilia verba omittenda.
- 8 Rixæ, vt tollendæ.
- 9 Contumelia ibi aliquem afficiens Episcopo deferen. à quo, vt placendum.
- 10 Quæ inter canonicos sedendi, & incedendi ratio.
- 11 Capitulares deliberationes qua ratione fiant.
- 12 Capitulares ordinationes à Cancellario capitulari in librum notadg.

Liber is

- 13 *Liberis ubi aſeruandus.*
 14 *Cancellarius Capitularis, ubi conſtitutus non eſt, conſtituendus: & quis, qua mercede, & ad quod tempus.*
 15 *Notarij opera, quibus in actionibus Capitulum utatur.*
 16 *Inſtrumenta ab eodem confeſta, in Archiuum referenda.*
 17 *Iuramento non obſtante, de non reuelandis negotijs Capitularibus, qua nibilo minus Episcopo ſignificanda.*
 18 *Officium a Capitulo commiſſum, non recuſandum.*
 19 *Recuſantis, que pena.*
 20 *Recuſandi cauſam habens, Episcopum adeat.*
 21 *Officia, a Capitulo commiſſa, quanto tempore exercentur.*
 22 *Capituli bona nulli ex Canonicis locanda.*
 23 *Neque etiam propinquis, ſine facultate.*
 24 *Excepta decimarum exactione, ex licentia Episcopi.*
 25 *Capitularibusque ædibus.*
Bona alia Eccleſiaſtica quibus item non locanda. Que pert. ad bonorum, &c. num. 8.
 26 *Fruſtus Canonicatuū, & prebendarum vacantiū à quibus recipiendi.*
 27 *Conſtitutio Pij V. de eiſdem fruſtibus ſeruanda.*
 28 *Fruſtum Eccleſiaſticorum controuerſis, vt occurritur.*
 29 *Prebendam Sancti alicuius nomine appellandam.*
 30 *Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum Decreta provincialia Episcopo curante ſeruent: Voluminaque conciliorum provincialium cuſtodiant.*
 31 *Contraſcientia ab Episcopis pleſtenda.*
 32 *Episcoporum eorundem in hoc negligentie ratio reddenda.*
Capitulum ius habens conferendi prebendam Theologalem, cui, & qualiter illam conferat. De Edicto proponendo pro exam. eorum quibus par confer. num. 5.
Beneficij titulus exhibendus a Canonicis Cathed. & Collegiate Eccleſie. Que ad benef. coll. pert. num. 31.
 33 *Capitulum ſede vacante Vicarium deputat, ac Oeconomum, & quales, Oeconomus alter ab Episcopo conſtituendus, Que pert. ad bonorum, &c. num. 22.*
 34 *Eundem Vicarium electum quando mutare liceat.*
 35 *Electus qui cenſendus.*
 36 *Oeconomus, & officiales alij electi non mutandi.*
 37 *Vicarij ſubſtituti à quo deputandi.*
 38 *Vicarius, & officiales, amouendi, rationem reddant ſue adminiſtrationis.*
Capituli officium Episcopo non residente. De Residentia, num. 5.

*Elaborante quale. De diuin. off. 46. Quale item eo mortuo. De fun-
Episc. 1.*

Pro summo Pontifice laborante, quale item officium. De diu. off. 48.

Quale eodem defuncto. Ibidem 49.

Quale pro Canonicis mortuis. De funeribus. 52.

Capituli eiusdem sumptibus funus faciendum. Ibidem.

*Capituli officium in assignando singulis dignitatibus, & Canonicatibus
proprio munere. De Minister. Eccles. 6.*

In eligendo Episcopo assistentem. De Missa & Vesp. Pontif. 5.

*In conficiendo bonorum Ecclesie sue Inventario. Quae pert. ad bo-
norum, &c. 1.*

In praeficiendo Bibliothecae Canonicum. De Bibliotheca. 7.

In recognoscendis bonorum locationibus, Quae pert. ad bono. &c. 10.



In singulas hebdomadas Canonici cuiusvis Ec-
clesiae Capitulum habeant: in quo, cum quaeratur,
an superioris Concilij decreta de diuinorum of-
ficiorum ratione seruentur; an si qui item erro-
res in sacrarum Caeremoniarum ritu commissi
sint; tum legatur pars aliqua earum rerum, quae
de uita, & honestate clericorum nostris constitu-

2. tit. 2. dic. 13

tionibus praescriptae sunt, uel illarum, quae Catechismo Romano, aut aliis item libris expressae ad Christianae pietatis doctrinam, vitaeque Ecclesiae disciplinae, & rationem, pertinent; tum etiam in aliis spiritualis vitae exercitationibus ipsi versentur: idque omne, prout Episcopo, Capituli praefecto visum erit. Quo in Capitulo, ne quidquam aliud, quod ad rerum temporalium curam, ac procuracionem pertinet, prius agatur, geraturve, quam ea tractationis ratio habeatur, quae tota in rebus spiritualibus posita sit.

2 In omni Clericali conuentu, quem uel publice, uel priuatim Episcopus, aut alij quouis Ecclesiastici homines habuerint, a stata illa oratione quae de spiritu sancto dicitur, aut ab alia, ad congregationis usum accommodata, ille, aut is, qui conuentui praest, initium faciat: neque conuentus dimitatur, nisi perorata ab eodem altera eiusdem generis oratione.

3. de iis, quae ad cap. pert.

3 Quo facilius Episcopus in Ecclesia sibi commissa, & diuinum cultum augere, & Canonicorum concordiam, mutuaque charitatem conseruare, & Canonicae disciplinae tueri possit; singulis mensibus, aut saltem saepe in anno, Canonicali Capitulo interesse studeat, uel eo loco, ubi haberi solet, uel alio, quo illud is ad se conuocare maluerit: conuocet autem cuiusvis rei causa, ob quam expedire iudicari. Quo in
Capitulo.

Capitulo aliquando uideat, an quæ de diuinorum officiorum cultu præscripta sunt, rectè, ritè, ordine, atque cum dignitate gerantur.

An item, si quæ in Capitulariū rerum, tum spiritualium, tum temporalium tractatione irrepperint, quibus pastoralis sua cura consulendum sit.

An inter Canonicos controuersia sint, an dissidia.

An præscriptæ Capitulo leges inuiolatè seruentur.

Tum denique moneat, agatur, quæ, & pro muneris sui officio, & pro rerum agendarum ratione expedire censuerit.

Sess. 25. ca. 6.
de ref.

4 Quod si Capitulum exemptum sit, possit Episcopus ex Decreto Concilij Tridentini, illud conuocare arbitrio suo, eo solo casu, quando ipse uult aliquid Canonicis proponere in re, quæ ad suum, suorumue commodum non spectat, & tunc in loco illo dumtaxat, in quo antea solitum fuit Capitulum conuenire.

5 Canonici ad Capitulum statis diebus accedant, & aliis item diebus extrà ordinem eò uocati conueniant omnes; neque cuiquam, illo per præfectum non dimisso, ante discedere liceat, nisi ex causa Præfecto probata, missioneque ab eodem impetrata. Qui contrafecerit arbitrio Præfecti mulctetur.

6 Si quis Canonicus in Capitulo non suo loco, & ordine sedere, sententiamue dicere, aut dicentem aliū interpellare ausus fuerit: hæc ei multa sit, quam Præfectus ei irrogarit: & præterea ne ius eidem sit in illo, neque in duobus deinceps sequentibus Capitulis sententiæ dicendæ.

7 Neque uerò cuiquam locus sit, iocosè, & scurriliter in Capitulo loquendi.

8 Si rixa, & contumeliæ inter aliquos Canonicos, uel Ecclesiæ ministros, altercationesue obortæ sint; eos præfectus, adhibitis, si opus fuerit, aliis duobus, tribusue de Capitulo, statim reconciliare studeat.

9 Quos tamen, & alios item omnes, qui aliquem eiusmodi Ecclesiæ Canonicum, aliumue ministrum, quouis modo contumeliosis uerbis in Capitulo, aut in Ecclesia affecerint; idem, & Punctator Episcopalis, aut eorum alter, ad Episcopum referat, qui pro culpæ ratione illos, qui deliquerint, plectat arbitrato suo. Sin autem Præfectus, punctatoruè huic referendi officio defuerit; eiusdem etiam arbitrio puniatur.

10 Canonicis, quibus in Ecclesiis alia non est, eaque probata consuetudo, hæc sit sedendi, publiceque, & collegialiter incedendi præscripta ratio. Primum locum post eos, qui in illis aliqua præditi dignitate sunt, teneant Canonici, qui Presbyterales; secundum, qui Diaconales, tertium, qui Subdiaconales præbendas, Canonica usus obtinent.

Qui ordo seruetur, etiam si presbyter Canonicus aliquis præbendam,

dam, Canonicatumque presbyteralem post obtinuit, quam Diaconus quispiam, aut Subdiaconus Canonicus. Itidem iuris sit Diacono, ratione Subdiaconi. In Canonicis autem, presbyterales præbendas obtinentibus, is loco prior sit, qui tempore etiam prior, Canonicus, præbendam possessionem adeptus est. Hæcque ordinis ratio à Diaconis teneatur, eademque præterea à Subdiaconis.

11 Cum de rebus patrimonij Capitularis, de locationibus, de cõtractibus, de officiis auferendis, ac de aliis item præfecti iudicio grauioribus, in Capitulo deliberandum est, earum rerum deliberatio, ac tractatio tum suffragiis occultis permittatur, tum illæ res, quò maturius cõsultentur, in uno Capitulo propositæ, in alio deliberentur.

Si uerò res eiusmodi est, quæ diutius differri non patiat, triduo saltem ante Capitulum indicatur, singulisque Canonicis res, & causa significetur, de qua, in eo Capitulo consultatio, ac deliberatio futura est. Quod si præterea res sit eiusmodi, quæ instet, atque urgeat, neque longius ullo modo protrahi debeat, ita, ut nè triduo quidem consultatio expectanda sit, tunc Capituli Præfecto liberum, & integrum sit, breuiter temporis spatio, Capitulum conuocare, modo, ut supra, unicuique de Capitulo, qui non absit, nunciari rem iubeat, de qua deliberandum, & consultandum sit.

12 Vbi ex instituto Ecclesiæ Cathedralis, uel Collegiæ est, qui Cancellarij Capitularis officium, munusque gerat, is officio suo, cum in ceteris uerè satisfaciatur, tum in eo etiam, ut eiusmodi Capituli acta, & quas uocant, Capitulares ordinationes actiones uel in librum certum, notatis singulis diebus, sine mora referat.

13 Qui liber in archiuo Capitulari diligenter asseruetur.

14 Vbi uerò non est, a Capitulo deligatur unus de Capitulo, qui certa, si opus est, ex Capituli uniuersi Censu constituta mercede, id Cancellarij munus per biennium gerat: quo tempore confecto, alter in eius locum eligatur, & itidem deinceps.

15 Notarii autem officio, atque opera Capitulum in iis potius actionibus utatur, quæ ad causas, lites, Instrumenta uel publica conficienda, aut ad alia eiusdem generis pertinent.

16 Qui notarius, eiusmodi Instrumentorum exemplam, publica auctoritate roboratum, curante in primis Canonico Cancellario, in archiuum, ante annum confectum, referat.

17 Quo iureiurando Canonici, etiam ex statutis, & constitutionibus Ecclesiæ probatis inter se obstricti, aliena uel ratione spondent, se nihil quicquam, quod in Capitulari, Canonicali uel conuentu agitur, patefacturos, aut diuulgaturos esse, decernimus, atque declaramus, eo non obstrictum, aut impeditum quemquam esse, quo minus ad Episcopum deferat,

4. Quæ pert.
ad cap. Cath.
& Colleg. Ec
cles.

deferat, si quæ, uel Capituli, uel Canonicorum, aliorum uè, qui de Capitulo sunt, errata sint; quæ uè emendationem, correctionem uè desiderant; atque ad eò quæcumque eo de genere sibi patefieri, denuntiarum ille iusserit; tùm etiam, si quæ alia ab eodem sciri, cognosci uè expedierit, tùm ea maximè, quæ superioribus Concilijs ad Episcopum deferenda esse, decretum est.

3. Vt sup.

18 Ne cui officium, quod sibi Capitulum commiserit, recusate liceat, nisi legitima de causa, quæ latis occultè suffragijs Capit. probetur.

19 Qui aliter recusarit, quantum pecuniæ caperet per sex menses Ecclesie assidue inferuendo, tantundem amittat.

20 Qui uerò sibi iniuriã a Capit. fieri putat, ad Episcopum cõfugiat, qui rem oëm cognoscat, & definiat. Vbi autè hoc in genere Episcopus plus iuris habet, nè propterea hoc Decreto quicquam ei detractum sit.

21 Quæcumque aut Thesaurarij, aut custodis, & aliorum id generis officia, munera uè a Capitulis uel Cathedralis, uel Collegiata Ecclesie, aut ab alijs, siue Canonicis, siue inferioribus eiusdem Ecclesie ministris committuntur, nè plus biennio ab illis, quibus illorum cura, procuratiouè commissa est, geratur: nisi de Episcopi consensu, Capituli, quòdoque aliter iudicarit. Hoc autem Decreto nè quicquam propterea illius Ecclesie priuilegio, aut probata, instituta que consuetudini derogatum sit; quæ à Cap. ea munera longiori tẽpore alteri committere liceat.

4. Vt sup:

22 Nè liceat Canonicis, alijs uè de Capitulo bona, redditus, & proventus, aut exactiones, emolumenta uè, etiã incerta, ad Capitulum quouis modo spectantia, per se, uel per interpositam personam, nè ad modicum quidem tempus, conducere: alioqui contractus omnes irriti sint, ac nulli: & tam locatores, quàm conductores Canonici, Episcopi arbitrati puniantur.

23 Idem sancimus de eorum propinquis, & consanguineis secundo, uel arctiori gradu iunctis, nisi, quod ad has attinet, cognita Ecclesie utilitate, Episcopus id scripto concesserit.

24 Exactionem tamen decimarum Capituli, etiam ab ijs de Capitulo suum ad usum conducere liceat, facultate ab Episcopo data, cum grauis causa urgebit.

25 Ac ædes etiam capitulares habitandi causa.

26 De fructibus Canoniatuum, & præbendarum uacantiũ, a Canonicis, aut à Capitulo recipiendis, Constitutio a Pio V. Pont. Max. edita, ab ijs quorum interest, seruetur omninò.

3. Ibid.

27 Vtque in usum, consuetudinemque introducatur, ac planè seruetur, id Episcopus pœnis, multisque agat. Neque quo minus id præstetur, ullum obstet priuilegium, ullum statutum, neque ulla planè consuetudo, ut ea ipsa constitutione cautum est.

Vt liti-

28 Vilitibus, & controuerſijs, quæ vbiq; in hac prouincia per-
multæ, & variæ de fructibus beneficiorum inter hæredes Sacerdotis,
Clericiuè mortui, & illos exiſtere ſolent, qui in ea beneficia ſuccedunt,
planè occurrat; cùm in ea, illa Iulij III. Pont. Max. Conſtitutio,
eo ipſo de genere edita, in vſum, moremq; inducta numquàm ſit,
ius commune in toto hoc genere omninò ſeruari decernimus, ſublata
quacumque etiam conſuetudine, ſilouè etiam quauis Episcopali, Ar-
chiepiscopaliuè auctoritate confirmato.

29 Cùm præbendæ Canonicales diſtinctæ nõ ſint, niſi obtinentium
nomine, ijque vbi optionum vſus eſt, modo has, modo illas optent;
ſæpèque ſit, vt earum bona, prædiaque confundantur; ac iura propte-
rea aliquando intereat. Quamobrem Episcopus curet; vt quod in
nonnullis etiam huius Prouinciæ Cathedralibus Eccleſijs conſuetudi-
nis eſt, non poſſidentis; ſed ſancti alicuius nomine, quod earum vni-
cuſque de Conſilio Capituli Eccleſiæ, de cuius præbendis agitur; ſe-
mel impoſuerit, ſingulæ diſtinctè appellentur.

Hac autem in re hoc caueatur, vt nè, qui eas obtinuerint, titulo ſan-
cti, quo illæ nominantur, ipſi appellentur: quippè cùm ea titulorum
ratio, ex inſtituto, vſuque ampliſſimis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Car-
dinalibus præſbyteris ſolum conueniat.

30 Quorum Capitulorum Episcopi Concilijs Prouincialibus Me-
diolanenſibus intereſſe, & Conſtitutiones, Decretaque illis Concilijs
edita, ſeruare ſolum, aut debent; ea Capitula, ſiue Cathedralium, ſiue
Collegiarum Eccleſiarum in Prouincia noſtra ſint, etiam ſi quæ ab
Episcopi, Metropolitanique iure, ſe quocumque modo exempta, ſe-
dique Apoſtolice immediatè ſubiectæ eſſe prætendunt; cùm illa, ſicut
eorundem Episcopi, vt à ſanctæ Sede Apoſtolice declaratum eſt; Con-
cilioꝝ Prouincialium Conſtitutionibus, & ſanctionibus, & decretis
aſtrieta, illas planè vniuerſas, ac ſingulas amplectantur, ſuſcipiant, ſer-
uent, atq; obediendo exequantur; tùm vniuerſè eadem Capitula, tùm
ſigillatim ſinguli, quicumque de Capitulo ſunt. Idque vt præſtetur,
efficiat Episcopus omni ratione, omnique iuris remedio.

31 Quod ſi quæ Capitula, aut ſi qui de Capitulo contrà fecerint, ab
eorum Episcopis, pro modo culpæ, contumaciæuè plectantur.

32 Si quis verò Episcopus id efficere neglexerit, vt ab ſuis Capitulis,
atque ab ijs, qui de Capitulo ſunt, ſingulis, Prouincialium Concilioꝝ
Conſtitutiones, decretauè in executionis vſum verè, & integrè in-
ducantur; norit ſe in proximo Concilio Prouinciali negligentia hu-
ius rationem redditurum eſſe.

33 Capitulum, Sede Episcopali vacante, Vicarium conſtituat, con-
firmet, qui omninò iuris Canonici Doctor ſit: quod ſi huiusmodi
vir,

5. De Eccle-
ſijs, earum ſu-
pell. & fruēt.

4. Vt ſuprà.

4. Vt ſuprà.

6. Quæ ad
Cap. pert.
Seſſ. 24. c. 16.

vir,

- Vir, in Collegio, Capitulouè non extat, alium de Capitulo, qui quant-
maximè potest, idoneus sit, deligere poterit.
- Sess. & c. eod. 34 Eidem Vicarium, semel electum, mutare ob causam licebit, mo-
do alium octo dierum spacio constituat: alioquin illius eligendi facul-
tas ad Metropolitanum, aut ad eius antiquiorem Suffraganeum, Sede
Metropolitana vacante, pertinebit.
- 35 Electione verò in controuersiam, aut in dubium adducta, is ele-
ctus censeatur, qui à Capituli maiori parte delectus fuerit.
- 36 Ne verò Oeconomus, ceteriue officiales semel electi à Capitu-
lo, mutantur; nisi ea electio etiam viuente Episcopo ad Capitulum
pertineat.
- 37 Vicario autem, alijsue officialibus absentibus, substitutorum ele-
ctio ad Vicarium, non ad Capitulum spectet.
- Sess. 24. c. 16. de ref. 38 Cùm Vicarius, alijsue ex officialibus à suo munere amouendus
erit, fas sit Capitulo Vicarium ipsum, officialesue ad reddendam ra-
tionem administrati muneris compellere; eosque pro modo culpe,
etiam non expectato nouo Prælato, punire, qui nihilominus eandem
administrationis rationem, quam Sede Vacante reddiderint, exigere
possit, atque in eos, quamuis per Capitulum absoluti essent, animad-
uertere, vt iuris erit.

*Quæ hic desiderantur, videantur in Tit. De Ministris Eccl. De diu. offi.
Quæ pert. ad benef. collationem, & c. & de Vita, & hon. Clericorum.*

De Archiuio Capitulari.

S V M M A R I V M.

- 1 Capitula Cathedralium Ecclesiarum Archiuum habeant, quod eis
& Episcopo commune sit.
Collegiatarum etiam Ecclesiarum Capitula, alterum Archiuum ha-
beant. Ibidem. & quæ pert. ad bono. & c. 2.
- 2 Archiuum vnunquoque duobus clauibus occludendum.
Quæ differentes inter se sint. 6.
- 3 A quibus ille seruanda, & nu. 9. in fine.
Ea successoribus tradenda. 8.
- 4 Eidem Archiuio Canonici duo præficiendi: ijque qualiter constituen-
di. 6.
Quando vnus tantum, vel plures deputandi. 9.
- 7 Archiuij Præfelli, scripta omnia afferuent: & quo testimonio.
Scripta omnia Archiuij successorib. consignanda, & qualiter, nu. 8.
Quæ